

הכנסת

הכנסת העשרים-וחמש
מושב שלישי

פרוטוקול מס' 215
מישיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות
יום רביעי, כ"ח בתשרי התשפ"ה (30 באוקטובר 2024), שעה 10:00

סדר היום:

ישיבת חירום - גזרות חוק ההסדרים שפוגעים בעולים לישראל.

נכחו:

חברי הוועדה:

עודד פורר – היו"ר
זאב אלקין
ולדימיר בליאק
צגה מלקו

מוזמנים:

מנכ"ל, משרד העלייה והקליטה	–	אביחי כהנא
רפרנטית רווחה, משרד האוצר	–	תאיר ראבוזין
מנהל היחידה לעלייה וקליטה, הסוכנות היהודית	–	שי פלבר
מנכ"ל, אופק ישראלי - חברה לעידוד העלייה (חל"צ)	–	אריה אביטבול
יו"ר, עמותת לך לך	–	נילי נאהורי
יו"ר, מועצת ארגוני עולים	–	מאיר - מריו לב
מנכ"ל יד לעולים	–	דב ליפמן
התאחדות עולי אמריקה הלטינית	–	גסטון אריאל סיידמן
התאחדות עולי אמריקה הלטינית	–	פטריסיה אשכנזי
מנכ"ל, ארגון קליטה - עמותות הפועלות למען עולי צרפת	–	אריאל קנדל
מנהלת תחום חברתי כלכלי וקליטת עלייה, לובי המיליון	–	אליסה יפימוב
חברת ועדת עלייה וקליטה, לובי המיליון	–	מיכאלה לוי
מנכ"ל - נקודת מפנה, המרכז לקידום מדיניות של רווח	–	רן מלמד
		זאב הרשינסקי

מנהלת הוועדה:

שלומית אבינח

רישום פרלמנטרי:

חנה כהן

רשימת הנוכחים על תואריהם מבוססת על המידע שהוזן במערכת המוזמנים הממוחשבת. ייתכנו אי-דיוקים והשמטות.

ישיבת חירום - גזרות חוק ההסדרים שפוגעים בעולים לישראל**היו"ר עודד פורר:**

בוקר טוב לכולם, היום, 30 באוקטובר 2024, כ"ח בתשרי תשפ"ה, אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות. זו ישיבת חירום שזימנו על גזרות חוק ההסדרים שפוגעות בעולים לישראל. ראינו את טיטת חוק ההסדרים ונחרדנו.

היום 390 יום מ-7 באוקטובר. עדיין 101 חטופות וחטופים נמצאים במנהרות חמאס, אז עולם לא נוהג כמנהגו, אבל גם כאן יש לנו עוד דברים שראוי וכדאי שנטפל בהם.

את הדיון הזה אנחנו מקיימים אחרי אותה טיטת חוק ההסדרים שראינו. אני חייב לומר שאיך שתקציב המדינה הנוכחי הוגש, זה משהו שאני עוד לא נתקלתי בו, לא מבחינת המועדים, לא מבחינת התהליכים ולא מבחינת פרסום הדברים, לכן זה רב הנסתר על הגלוי. דבר אחד עלה באופן די ברור, שיש פה איזושהי פגיעה חדה בעולים לישראל שהיא נוספת על הפגיעה שאנחנו רואים במספרי העולים לישראל, והשנה יש ירידה משמעותית.

לפי ההצעה שראינו, החל ב-1 בינואר הזכאות לסל קליטה תינתן רק לעולים שסך נכסיהם לסעיף זה אינו עולה על 500,000. לכאורה ההצעה הזאת נשמעת הגיונית, שמי שיש לו אנחנו לא צריכים לתת לו וכו', אבל אני כבר רואה את משרד העלייה והקליטה מבקש את הצהרות ההון מהעולים לפני שהם עולים ואני חושב מי יעשה עלייה למדינת ישראל כשהמדינה אומרת לו: לפני כן תן לי רק הצהרת הון על כל הנכסים שלך. ברור לחלוטין שהצעה כזאת לא יכולה אפילו לעלות כאופציה, כי צריך להבין שגם הצעה שעולה כהצעה – אתם מכירים את זה טוב ממני – כבר יודעים על זה בקהילות, כבר שומעים על זה ואנחנו מתחילים לקבל על זה ריקושטים. מעבר לזה שזאת מדיניות שסותרת את מדיניות מדינת ישראל לאורך הדורות. אנחנו רוצים לעודד לכאן עלייה ללא קשר למצבם הכלכלי של העולים. מדינת ישראל פתוחה לעלייה יהודית מכל העולם, מכל מקום, בכל מקום ובכל עת, והיא צריכה להיות בית פתוח ולא רק עבור עולים ממעמד סוציו-אקונומי גבוה או רק עבור עולם ממעמד סוציו-אקונומי נמוך. כל אחד יעשה את החשבונות שלו. זה נכון שיש יתרונות כשמגיעה לפה עלייה של רופאים או של מהנדסים, זה חשוב, אבל יש יתרונות בכל עולה ועולה שמגיע לכאן, בין אם זה ילד, מבוגר, עם השכלה, בלי השכלה, כולם טובים וכולם מקובלים ומוזמנים.

אני חייב לומר שקיבלנו עוד כל מיני ריקושטים על ביטול ועדות הקליטה ברשויות המקומיות. לא הצלחתי לוודא אם הדבר הזה נכון, אם זה מסתתר בתוך הצעה בחוק ההסדרים שנוגעת לצמצום ועדות בשלטון המקומי, אבל עוד נתייחס לזה ונבדוק את זה לעומק לפני שנעלה את זה. בתוך זה, אני חייב גם לומר שיש כמה פגיעות שראינו בשנה האחרונה – אני מנצל את זה שהמנכ"ל נמצא פה איתנו – גם ירידה במספר העולים ממדינות חבר העמים, גם בהשקעות שמבוצעות שם. למעשה צמצום ההשקעה לצד צמצום המענים שניתנים להם כאן לשינוי המעמד. אנחנו מדברים על הרפורמה החדשה בדיור שקיצרה את משך הסיוע וגם צמצמה את הסיוע עצמו ומתן סיוע מוגדל רק למי שיבחר לגור בפריפריה, באזורי עדיפות לאומית. אגב, קשה לי לראות היום מישהו שעובר לגור דווקא בחנייתה למשל. זה נראה לי פחות הכיוון.

נושא הסחבת בהכרה בתארים במשרד החינוך. העליתי הצעה – דיברתי על זה גם עם השר – אני מבין שהם רוצים להקים אגף כזה במשרד הקליטה. אני הייתי לוקח את התקנים, שם אותם בתוך האגף הקיים במשרד החינוך ומכפיף אותם לטיפול אך ורק בעלייה ועולים ומצמצם את כל הבירוקרטיה של הקמת אגף, גיוס כוח אדם וכל התהליך הזה, וכך הידע המקצועי שנמצא שם.

חבר הכנסת בליאק, בבקשה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

תודה רבה. אני רוצה להתייחס להצעה שראיתי בטיטת חוק ההסדרים. אני בכנסת כמעט ארבע שנים ועברתי לא מעט תקציבים באופן יחסי לתקופה הזאת, ולא נתקלתי בהצעה כזאת. מעבר לזה שמדובר בתמריץ שלילי לעלייה באופן כללי ופגיעה – בעיניי לפחות – באתוס העלייה שהוא אחד הערכים הכי חשובים של המדינה הזאת, אני, בעוונתי, ניהלתי משרד רואה חשבון במשך 15 שנה ועשיתי אלפי הצהרות הון. מעטות הצהרות הון שעשיתי שהיו מתחת לחצי מיליון שקל, כי זה כולל דירות ורכבים וספרים ודיסקים ותכשיטים על פי עיקרון העלות. היו מעט מאוד הצהרות הון מתחת לחצי מיליון שקל. זה

סכום מצחיק. בדקתי והיום זה בסביבות 133,000 דולר. דירת שלושה חדרים בפריפריה הרוסית יכולה להגיע ל-100,000 דולר. לכל הדעות, זה סכום שהוא פשוט לא רלוונטי.

היו"ר עודד פורר:

בוודאי לא מספיק לדירת שלושה חדרים בישראל.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

ודאי. זה סכום שהוא לא רלוונטי.

מעבר לזה, איך, טכנית, משרד האוצר מתכוון לעשות את זה?

היו"ר עודד פורר:

אגב, משרד האוצר לא נמצא פה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אני עליתי בדצמבר 1998 ונניח שכתנאי לסל קליטה היו מבקשים ממני להגיש הצהרת הון. איך טכנית זה אמור לעבוד? מי יכין את זה? איך העולה אמור להכיר את הכללים להכנת ההצהרה? מי יבדוק את זה? תוך כמה זמן? מי שכתב את זה יש לו אפס הבנה בתהליך הקליטה ובתהליך הגשת הצהרת הון.

נקודה נוספת, אם היו אומרים לי שלא רוצים לשלם סל קליטה לעולים שיש להם, נניח לא חצי מיליון שקל, חמישה מיליון שקלים, והיו לוקחים את אותו כסף ונותנים אותו לעולים אחרים – אבל זה לא, כי בהצעה רשום שהאוצר רוצה לחסוך על זה 100 מיליון שקל. 100 מיליון שקל זה בסביבות 20% מתקציב סל הקליטה.

כך או אחרת, אני גם מבין שמשרד הקליטה מתנגד להצעה הזאת. אסור לנו לתת לזה יד, כי זו הצעה שלא רק שהיא לא ישימה ופוגעת, היא הצעה הזויה והיא חייבת לרדת מהשולחן. אני, כמרכז אופוזיציה בוועדת הכספים, אני מבטיח לעשות הכול כדי שזה יקרה. תודה רבה.

היו"ר עודד פורר:

מנכ"ל משרד הקליטה, בבקשה.

אביחי כהנא:

בוקר טוב. קודם כול, אדוני היושב-ראש, תודה רבה על הדיון. זה דיון חשוב מאוד-מאוד מבחינתנו ואני מקווה שתאיר, מאגף תקציבים, תגיע ותשמע את הדברים, גם אלה שאמרתם אתם.

שלומית אבינח:

היא בדרך לבניין.

אביחי כהנא:

(הוצגה מצגת). אני אתחיל באמירה הראשונה, והיא הכי-הכי ברורה מבחינתנו: הסיפור הזה של תיקון סל קליטה פרוגרסיבי לא יהיה. אני מגיע לכאן בשליחות של שר העלייה והקליטה והוא אמר לי את הדבר בצורה הברורה ביותר: לא יהיה תיקון של סל קליטה פרוגרסיבי.

כמו שגם אמרתם אתם, כל הדבר הזה נולד בחטא ואנחנו בכלל לא מצליחים להבין איך חשבו אותו, איך ניסחו אותו. יש לנו עבודה טובה מאוד עם אגף תקציבים בהרבה מאוד הקשרים, הדבר הזה לא רק שהוא לא ריאלי - - -

היו"ר עודד פורר:

זה יצא מספר המחליטים לקראת הישיבה?

אביחי כהנא:

לצערי זה עדיין נמצא שם ואנחנו חושבים – ואני אומר את זה גם על דעת השר – שהעובדה שזה עדיין נמצא בספר המחליטים היא טעות חמורה וקשה, ואני אגיד גם למה. כמו שגם אתה רמזת, אדוני היושב-ראש, עצם העובדה שעדיין בחוברת המחליטים של מדינת ישראל – אכן מדובר בשנה תקציבית מאוד-מאוד קשה וגם אנחנו במשרד מבינים את זה, עשינו צעדי התייעלות ונעשה גם עוד צעדי התייעלות, כי אין מה לעשות, צריך להדק את החגורה וצריך לעשות דברים קשים. רצינו להציג את הנתונים, אבל אני אגיד אותם בכלליות וכל מי שנמצא כאן בחדר יודע את הנתונים האלה מצוין – כאשר נמצאים במצב שבו יהודי העולם חווים אנטישמיות שלא הייתה כדוגמתה עשרות שנים, כאשר אנחנו רואים גידול של מאות אחוזים בפתיחת תיקי עלייה, זה הזמן שמצופה ממדינת ישראל, גם מבחינתנו אבל גם ממשרד האוצר, להבין את הפוטנציאל האדיר שיש בסופו של דבר בעלייה לישראל ולא רק לא להביא הצעות כאלה הזויות, אלא בסופו של דבר להגדיל את סל הקליטה. האמירה שאומרים לעולים החדשים – גם כשההצעה הזאת תרד, וההצעה הזאת תרד, כי לא יצביעו עליה בתקציב - - -

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

דרך אגב, ההקפאה חלה?

אביחי כהנא:

ההקפאה גם כן חלה וגם לזה לא צריך להסכים. אבל בסופו של דבר האמירה שלנו היא שעצם העובדה שליהודי התפוצות – והדברים עוברים כאש בשדה קוצים – אומרים שמדינת ישראל לא מגדילה את סל הקליטה, אלא היא מקטינה את סל הקליטה, זו אמירה ליהדות התפוצות שהיא הפוכה מלהגיד להם: אנחנו רוצים אתכם. אנחנו חושבים שעצם העובדה שההצעה הזאת נמצאת עדיין בחוברת, מבחינת משרד האוצר היא טעות חמורה ביותר.

עוד משפט לגבי למה זה טעות חמורה ביותר מבחינה כלכלית למדינת ישראל. גם תקציב שמתכנס – אני אומר את זה גם על דעתו של השר – לגזירות כלכליות קשות ביותר הוא תקציב שבסופו של דבר צריך להביא צמיחה ותקווה למדינת ישראל. אנחנו לא מזהים היום צמיחה ותקווה למדינת ישראל כמו העלייה לישראל.

לכן, מבחינתנו, אנחנו נערכים במשרד ולפעמים עושים צעדים לא פשוטים. אנחנו חושבים שצריכים להגדיל את האזורים של הרפורמה בדיוור, אנחנו חושבים שצריכים לעשות הרבה מאוד מהלכים, ולכן אנחנו גם מוכנים לעשות עוד התייעלות אצלנו, אבל אנחנו לא מוכנים לפגוע בעולים בהקשרים האלה.

אני רוצה להציג כמה שקפים כדי להסביר נקודה חשובה משמעותית, שהיא מעבר לסל הקליטה, כי יכול להיות שמה שיקרה בסוף זה שיורידו את סל הקליטה, אבל תהיה פגיעה משמעותית מאוד במשרד. השקף הראשון שביקשתי להציג הוא בשמו של שר העלייה והקליטה: לא תהיה פגיעה בסל קליטה.

אבל אני רוצה להתריע בפניך, אדוני היושב-ראש, על פגיעה שנייה חמורה אפשרית, שאחרת נבוא אליך כל שבוע לדיונים בוועדה והאמת היא שלא יהיה לנו מה לענות. כל מי שנמצא מכיר את העלייה לישראל נהדר וטוב. שקף: צפי עלייה עד סוף 2024, נתוני הסוכנות היהודית. בזמן מלחמה, דרך העלייה הדרמטית באנטישמיות במדינות המערב וגם ברוסיה, הירידה בפתיחות התיקים מבטאת משהו שהוא לא פשוט כלל ועיקר. אבל מעבר לפתיחות התיקים, בשנת 2024 צפויים לעלות לישראל כ-35,000 עולים לישראל. זה נס, זה דבר שצריך להצדיע לו, זה דבר שצריך לתת לו כוח ועידוד ולא הפוך מזה וכמובן לא לפגוע בו. מה זה העלייה לישראל? אנחנו מציגים את השקף הזה למשרד האוצר, אבל תראו את הנתונים המדהימים האלה: יותר מ-11,000 מהנדסים, יותר מ-4,000 רופאים – מינהלת הרופאים שלנו עושה שינוי גדול מאוד גם כדי לטפל ברופאים שנמצאים כאן בישראל, שעלו ממדינות חבר העמים לשעבר. אנחנו כל כך צריכים רופאים, אבל מקשים עליהם. עכשיו אנחנו מתמקדים בעולים האלה ממש. זה שקף אחד מיני עשרות שאנחנו מציגים לאוצר על עד כמה שילוב איכותי יותר של עולים יגדיל את הכנסות המדינה. זה יותר מסים, זה יותר אנשים שמגיעים עם הון אנושי, עם גיוון וכו'.

עכשיו תראו את השקף המדהים הבא. הוא מסביר לנו גם למה כל כך קשה לנו אל מול כל הגופים שגם נמצאים כאן ואנחנו מדברים איתם הרבה: תקציב גמיש מקורי באלש"ח מול הקצאה לעולה בכל שנה. תראו איך מדינת ישראל נראית בחמש השנים האחרונות, כמה עולים מגיעים וכמה התקציב הגמיש ביחס לעולם עם הקו האדום. מה שאתם רואים בשקף זו ההשקעה של מדינת ישראל בכל עולה, היא נחתכה כמעט בחצי. זה התקציב הגמיש של המשרד, כשאנחנו צריכים לתת להם עברית, כשאנחנו צריכים לתת להם תעסוקה בסיסית, כשאנחנו צריכים לעשות את הפעילויות הכי בסיסיות לעידוד עלייה. בסופו של

דבר, הארגונים שיושבים כאן, שעושים עבודת קודש, אומרים לנו: תעזרו לנו בקצת. זה לא ארגונים, זה אנשים שעושים את זה לשם שמים. זה הגרף שמסביר למה אפילו את העוד קצת אנחנו מתקשים לתת.

(שקף: תקציב הבסיס של המשרד מונע קליטת עלייה). דוגמה נוספת, כשמדברים על תקציב למשרד העלייה והקליטה, אומרים לנו שברשויות המקומיות נשים 39 במקום כמעט 60, שבתוכניות הסטודנטים נפסיק לתת להם את המימון של שכר הלימוד, שנפסיק את המשרד כי המשרד מתקצב בבסיס ב-57 מיליון שקל, כשרק להפעיל את השלטר בבוקר עולה 100 מיליון. עברית – היינו אצל הרבה כי היינו צריכים לקצץ באולפנים הפרטיים בעקבות רפורמה, שאנחנו מאמינים בה, אבל עשינו הרבה מאוד צעדים של התייעלות וגם את הדברים הבסיסיים ביותר אי אפשר להפעיל בתקציב גמיש של המשרד.

(שקף: צעדים נדרשים להמשך הקליטה בישראל). אנחנו רוצים לקדם עלייה מאתיופיה ומבני מנשה, אנחנו רוצים להרחיב את תוכניות הסטודנטים, להכניס את חיפה ואזורי נוספים. זה יעד ששר העלייה והקליטה שם לנו לשנה הקרובה ברפורמה בדיור, כי רק התחלנו איתה.

בסופו של דבר, יש פה שני חלקים מרכזיים: קודם כול הצעה, שאין לי דרך אחרת להגדיר אותה חוץ מלא-רלוונטית בפגיעה בסל קליטה. זו הצעה רעה למדינת ישראל. עצם זה שהיא עדיין נמצאת בחוברת, זה מסר גרור מאוד לעולים; החלק השני הוא גם תקציב הבסיס של המשרד. זה פיקציה – אנחנו מבינים שמדובר בשנה תקציבית מאוד-מאוד קשה, אבל אף אחד לא יוכל להמשיך ולקלוט עולים ברמה הכי בסיסית בישראל אם חושבים שאפשר לתקצב את המשרד בבסיס.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שוב להודות לך על הדיון החשוב הזה, כמובן לחברי הכנסת ולכל המשתתפים.

היו"ר עודד פורר:

תודה. רן מלמד, בבקשה.

רן מלמד:

בוקר טוב. אדוני, תודה רבה על הדיון המאוד-מאוד חשוב הזה. אני רוצה להתחיל בשתי אמירות כלליות: כשמדברים על תקומה ועל שיקום ועל בנייה מחדש של דברים שנהרסו, לא רק שאסור לקצץ בתקציב משרד הקליטה, חייבים להגדיל אותו. אני חושב שצריך לקחת תקציבים ממשרדים מיותרים שקיימים היום בתוך המערכת הממשלתית ולהעביר תקציבים למשרד הקליטה;

הדבר השני, שהוא חשוב מאוד לטעמי, זה לזכור שהפגיעה בעולים היא לא רק פגיעה דרך התקציבים או פעולות שנעשות ספציפית לעולים. כל פגיעה בתושבי המדינה היא פגיעה גם בעולים. זה אומר שעולה, מעבר לזה שהוא ייפגע בסל הקליטה אם הוא כבר יגיע, הוא ייפגע כי יקפאו את קצבאות הזקנה, הוא ייפגע אם יקפאו את קצבאות הבטחת הכנסה וקצבאות הילדים, הוא ייפגע בהרבה מאוד דברים. בסופו של דבר, מה שזה יעשה זה פגיעת עומק קשה מאוד-מאוד.

אני חושב שמעבר לנושא הדיור, שהוא קריטי, לדבר על נושא התעסוקה ולראות איך אפשר לתגבר אותו לגבי עולים. היום יש לא מעט תוכניות, לא רק דרך משרד הקליטה, לסיוע בתעסוקה וצריך לראות איך מטפלים בזה. אני חושב שאת כל נושא הצהרות ההון פשוט צריך להוריד מעל הפרק באופן טוטלי. תודה.

היו"ר עודד פורר:

הצטרפו אלינו בשעה טובה, בעשרים דקות איחור, מאגף תקציבים. אני חושב שזו שערוריה שאגף התקציבים מגיע לדיון שנקבע לשעה 10:00 בשעה 10:20. זה מעבר לכבוד הכנסת וזה מראה את ההתייחסות שלהם לתקציב הזה. לא יכול להיות שדיון שנקבע ל-10:00 ומסתיים ב-11:00, כי מתחילה מליאה, אתם נכנסים לפה ב-10:20 אחרי שאנחנו מתחננים שתגיעו לפה, כאילו אתם עושים לנו טובה. אני אומר את זה לך, ודרכך גם לאגף התקציבים. אגף התקציבים לא עושה לנו טובה, זה התפקיד שלכם, וחלק מהתפקיד שלהם הוא להופיע בוועדות הכנסת, גם אם זה לא נוח. אז תתיישבו כדי שזה יהיה נוח. הוועדה פה לא מטרטרת את אגף התקציבים שלא לצורך, אבל דיון אחד שמתקיים על תקציב משרד העלייה והקליטה, אחרי השערוריה של איך שהכנסתם את התקציב הזה ואת ספר המחליטים הזה בטייטה והנזק שנגרם מעצם הטייטה, גם אם הקיצוץ בסל הקליטה לא יעבור בסוף. להגיע לפה ב-20 דקות איחור, כאילו יש פה איזה משהו שצריכים לעשות "ויי", לא מקובל. לא מקובל, לא מכובד. אני מבקש שוב להעביר את המסר הזה.

מה שהופיע בספר המחליטים צריך לצאת ולא להעלות אפילו לממשלה, ברמת הבדיחה הזאת של הצהרת הון לעולים. זה פשוט בדיחה. זו בדיחה כי אף עולה לא יבוא למדינת ישראל וימלא הצהרת הון לפני שהוא מגיע לכאן. אם אתם רוצים לחסום את העלייה, תודיעו: מדינת ישראל סגורה לעלייה. בניגוד לחוק הלאום, בניגוד למגילת העצמות, מדינת ישראל סגורה לעלייה. תודיעו שאתם לא רוצים שיבואו לכאן עולים, זאת עמדה. עמדה פסולה, עמדה בזויה, אבל זו עמדה. עצם זה שזה בכלל עולה לממשלה, זו בושה. מעבר לזה, גם מבחינת המספרים זה מצחיק. אם אתם חושבים שאתם לא גורמים נזק כשאתם שמים את זה, גם אם תגידו לי שזו עז שנוציא אותה אחר כך מהספר, בעצם הפרסום של זה נגרם נזק אדיר, למאמצים ולתקציבים שהמדינה משקיעה בעידוד עלייה, כי עכשיו כל אלה שיושבים כאן – מארגוני העולים, הסוכנות היהודית וכל מי שבקשר עם הקהילות – צריך להסביר להם שזאת עז, שזה לא יהיה, לא באמת יעשו את זה. אתם פשוט לא מבינים מה הנזק שאתם גורמים באירוע הזה.

צריך לזכור שעברתם למסלול של קליטה ישירה. סל הקליטה – העלוב, יש לומר – שמקבל עולה שמגיע למדינת ישראל, אמור להחליף הרבה מאוד הוצאות שהיו חלות על המדינה, שלא הייתם יכולים לקצץ בהם אף פעם, הרי אתם לא יכולים לסגור מעכשיו לעכשיו מרכזי קליטה. אז נותנים סל קליטה שלא מתעדכן, כחלק מהדברים האחרים שאתם לא מעדכנים, וזה קיום. אין להם מאיפה להתקיים ואחר כך אומרים להם: אתם תלכו ללמוד באולפנים בבוקר, כי אנחנו לא רוצים שתצאו לעבוד. מה הם יעשו? תהליך עקום לגמרי.

חבר הכנסת בליאק, אני מבקש שתחזור בקצרה על הדברים שלך ואחר כך גם המנכ"ל, כי אגף התקציבים לא היה פה כדי לשמוע.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

התרכזתי בעיקר בשני דברים: במשך 15 שנה ניהלתי משרד רואי חשבון ועשיתי אלפי הצהרות הון. מעטות הצהרות ההון שהיו מתחת לחצי מיליון שקל. זה פשוט סכום שהוא לא רלוונטי, סכום מצחיק. אמורים לדעת מה נכנס להצהרת הון ועל פי איזה בסיס. זה סכום שהוא לא רלוונטי. אני כבר לא מדבר על העולים מחבר העמים, או שרוצים לעודד עלייה מצרפת או מארצות הברית. כמעט אף עולה מצרפת או ארצות הברית לא יקבל סל קליטה לפי העיקרון הזה.

מעבר לזה, איך זה באמת אמור לעבוד? העולה מגיע לישראל וכתנאי לזכות לסל קליטה הוא אמור להגיש הצהרת הון? איך הוא אמור להכיר את העקרונות להגשת הצהרת הון? מי יכין את זה? מי יבדוק את זה? כמה זמן זה ייקח? הרי בסוף אמורים לבדוק את זה, לא רק למלא הצהרה. אני לא יודע מי כתב את זה, אני לא יודע על איזה בסיס, זה פשוט חוסר הבנה של התהליך הזה, וכרגע אני בכלל לא מתייחס למה שאמר חבר הכנסת פורר על הפגיעה באתוס העלייה ובעידוד העלייה. אני אשמח להתייחסות, תודה.

היו"ר עודד פורר:

לפני שנציגת האוצר תתייחס, אני מבקש לשמוע גם את נציג הסוכנות היהודית.

שי פלבר:

כל השותפים פה יגידו, והנתונים מראים את זה, שאנחנו בתקופת מפנה היסטורית שלא הייתה מאז מלחמת יום כיפור. אנחנו גם בתנופה – אנחנו רואים את זה בפתחות תיקים, כמו שהראה המנכ"ל, רואים את זה בירידים האחרונים. אבל הצעד הזה והפרסום שלו – קודם כול, עצם האמירה עצמה ועצם הבדיקה – זה צעד מרתיע. עולה שמתכנן את עלייתו ועכשיו צריך להביא מסמכים ואישורים, ובנוסף הוא שומע שצריך להביא גם הצהרות הון ומסמכים כאלה ואחרים, זה מרתיע אותו והוא יחשוב פעמיים לקראת מה הוא הולך. דרך אגב, יש מדינות שבהן הצהרות הן סיפור יותר מסובך. הדבר הזה גורם קודם כול לרתיעה.

הדבר השני, כמו שאמר חבר הכנסת בליאק, זה לא נושא שאפשר לבדוק אותו. מגיעים עולים מ-66 מדינות. אם מישהו חושב שאפשר לבדוק עכשיו הצהרת הון מדרום אפריקה ששווה להצהרת הון מאוקראינה או מצרפת, כנראה לא מכיר את המציאות של חוץ לארץ ואיך הדברים שעולים, מה גם שהעולים שעולים היום חלקם בחתך סוציו-אקונומי שסל הקליטה הוא מה שמחזיק אותם בתקופת העלייה הראשונה. העובדה שאתה לא עובד בתקופה הראשונה וצריך להשקיע בלימודי עברית, סל הקליטה – כמו שאמרו כולם אינו מספיק – לפחות נותן את התחושה ואת היכולת בתקופה הראשונה. אגב, גם עולים שהם במצב סוציו-אקונומי גבוה יותר, גם אם הם בעלי מקצועות חופשיים, גם הם צריכים את סל הקליטה לתקופה הראשונה, אולי אפילו עוד יותר, כי כשאני מגיע כעורך דין, על פניו אני במצב סוציו-

אקונומי יותר גבוה, אני צריך להשקיע כמעט שנה כדי לקבל את הרישיון ולהתחיל לעבוד. אם הייתי עובד במפעל, אולי זה יותר קל. אז דווקא אלה צריכים יותר את הסיוע, בטח בתקופה שהם מגיעים.

בוודאי שהסיוע הזה שאנחנו נותנים לעולה הוא גם מסר. מדינת ישראל אומרת לך: אנחנו רוצים אותך. זה מעבר לפן הפרקטי של הדבר הזה.

כמו שאמר היו"ר, בעקבות הפרסום כבר קיבלנו פניות של אנשים שאומרים שהם עוצרים את תהליך העלייה שלהם. הנתונים קיימים. בחודש הקרוב, מתוכננים שלושה ירידי עלייה שלנו עם "אופק ישראלי" ועם משרד העלייה והקליטה בברזיל, קייב וצרפת. התחלנו לרשום אנשים לקראת הירידים והם אומרים לנו בפירוש: אין טעם שנבוא ליריד, כי ברגע שאתם אומרים לנו שאין סל קליטה, אני לא הולך לעלות. ידעתי שאני מתכנן את העלייה שלי, בדקתי לעצמי את היכולות הכלכליות שלי ובניתי בתחשיב שלי גם על סל הקליטה. עכשיו אין סל קליטה, תודה רבה, היריד שלכם – עם כל ההשקעה שמשקיעים – אני לא אבוא.

אני חושש מאוד, אני מודאג מאוד. מעבר לגזירה הכלכלית הקשה זו אמירה בעייתית, בעיקר לא ישימה בצד של הביצוע שלה.

אביחי כהנא:

אני מבקש להתייחס לשקף אחד שהראיתי, שתאיר מכירה אותו וגם ציינתי שאנחנו עושים עבודה משותפת טובה, מעבר לזה שההצעה הזאת כמובן שאינה מקובלת עלינו. הדבר המרכזי מבחינתנו כמשרד, גם בהמשך לדיונים שאנחנו עושים, אנחנו לא מוכנים שהעז הזאת תבוא בסופו של דבר על חשבון קליטת העולים. הצגנו כמה פעמים, והראיתי פה גם את השקף שאת כבר מכירה היטב, עד כמה בחמש השנים האחרונות מדינת ישראל הורידה דרמטית את התקצוב שהיא נותנת לכל עולה בקליטה שלו. אם בסופו של דבר המחשבה שסל הקליטה ירד וזה יהיה על חשבון הצעדים שאנחנו הצגנו, ומכיוון שראינו שצריך לעשות התגמשות וצריך להתייעל, וזה יהיה על חשבון האפשרות שלנו לתת עברית בסיסית, תעסוקה הכי בסיסית שיש – זה לא יקרה. זאת אומרת, ההכנסה של הקיצוץ בסל הקליטה נולד בחטא, לא היה צריך בכלל לעשות אותו, וכל הצעדים שאנחנו מראים על ההתייעלות מולכם, כי אנחנו מבינים את השנה התקציבית המסובכת והקשה, ואנחנו אומרים בצורה ברורה מאוד-מאוד: צעדי ההתייעלות באים כדי להמשיך ולקלוט את העולים באופן בסיסי, כי אנחנו חושבים שזו התקווה למדינת ישראל ושצריך להגדיל משמעותית את התקציבים של הקליטה.

אריאל קנדל:

אני חושב שמי שכתב את זה אולי עדיף לו לשנות את מגילת העצמאות ולכתוב שכבר לא רוצים עולים במדינת ישראל. אני לא ציני, זה בדיוק מה שזה אומר.

דבר שני, מדברים פה הרבה על הרצון ועל צורך של מדינת ישראל להגיע לניצחון ולגאולה שלמה. לפי הרמב"ם גאולה שלמה תגיע בין היתר אם תהיה שיבת ציון. אז מי שכתב את זה לא רוצה שיבת ציון, לא רוצה גאולה ולא רוצה ניצחון.

מאיר - מריו לב:

אני אדבר בקצרה, כי כבר קיבלתם את הנתונים. אני מבקש לשאול אם באוצר עושים את החשבון הפוך – אם אתם יודעים כמה תורם כל עולה? כמה עולה כל רופא שמגיע לארץ ולמעשה לא צריך ללכת לאוניברסיטה, כי הוא כבר בא עם תואר? כמה עולה כל מהנדס? אנחנו מרוויחים מהעולים, לא מפסידים כסף. עולה שבא עם כסף וקונה דירה וקונה מכונית, בדרך כלל נוסע לבד, הוא לא צריך את הסוכנות היהודית, הוא לא צריך את משרד הקליטה. הוא מתבייש לעשות את התהליך ולכן הוא בא לבד ועושה שינוי סטטוס, משלם הכול מהכיס שלו.

זו שערוריה לבקש ממישהו שיעשה אפוסטיל, שעורך דין בחו"ל יחתום לו על אישורים. אני לא יודע איזה ראש עשה את זה. מדברים על 35,000 עולים – עשיתם חשבון כמה הגיעו? אתם יודעים כמה חיילים מקרב העולים שהגיעו בזמן האחרון מתגייסים השנה ובשנה הבאה? אנחנו לא צריכים אותם? גם למשפחות שלהם נגיד שיידחו? ארגוני העולים מקבלים כל הזמן בקשות ושאלות: אנחנו מתכננים עלייה בינואר-פברואר-מרץ, אולי נדחה בגלל שאנחנו לא יודעים מה יקרה לנו, איך נסתדר.

היו"ר עודד פורר:

אגף תקציבים, בבקשה.

תאיר ראבוחין:

אני רפרנטית רווחה, ביטוח לאומי וקליטה באגף תקציבים. אני אפתח בהתנצלות על האיחור ואגיד שהוא היה בגלל שהחלפתי את הבוס שלי שנמצא כעת בלבנון, זה ממש לא מזלזול בכנסת. אני חושבת שהקשר שלי עם הוועדה הוא ארוך, מתמשך כבר 20 שנה, ואנחנו עובדים טוב ביחד. צר לי שזו התחושה שקיבלת.

אני אתייחס לשאר הדברים שעלו פה. עלו פה הרבה מאוד דברים ולכן אני אתייחס בקצרה וככול שיהיו שאלות נוספות אני אשמח להעמיק. ראשית, שר האוצר אמר את זה ואני אחזור על זה גם פה, נקבע יעד של צמצום הגירעון כדי שהמדינה שלנו תוכל לחזור לאיזושהו מסלול של צמיחה חיובית, דבר שלא קורה כרגע ובסיום שנת 2024 יש צמיחה ממש שלילית לנפש. כדי לעמוד ביעד הזה נדרש קיצוץ לבסיס, כלומר קיצוץ פרמננטי בתקציב המדינה של 40 מיליארד שקלים. הדבר הזה מגובה אצל כל אנשי המקצוע במשרד האוצר ובבנק ישראל. כמובן שכדי להגיע ליעד הזה נדרשים צעדים מאוד-מאוד קשים שכמובן מתחילים בפגיעה באוכלוסיות - - -

היו"ר עודד פורר:

יש כלל שקובע שהקיצוץ בבסיס חייב להיות רוחבי?

תאיר ראבוחין:

מה הכוונה "רוחבי"?

היו"ר עודד פורר:

את יכולה בבסיס להחליט שיש נושאים שהם חשובים יותר למדינת ישראל ומקצצים בהם פחות ואת אלה שפחות חשובים, מקצצים בהם יותר.

תאיר ראבוחין:

כמובן שהדבר הזה נעשה. בכל ישיבת ממשלה על תקציב יש גם את מה שמכונה "קיצוץ רוחבי", שהוא flat, דבר שהוא אחיד על הכול. כמובן שאין שום קשר בין חוברת התקציב לבין דבר שהוא רוחבי. זה ממש לא רוחבי, אלא זה מאוד-מאוד נקודתי, יש מאחורי זה עשרות, אם לא מאות, שעות עבודה וחשיבה. בסופו של דבר מנסים למזער את הפגיעה באוכלוסיות חלשות ולנסות להעלות את הנטל, ככול הניתן ובמסגרת הסביר, על אוכלוסיות חזקות או מעמד הביניים. מי שקרא את החוברת רואה שמרבית הצעדים פוגעים, לצערי, באוכלוסיית הביניים, בכל יושבי החדר הזה ובכל מי שיש עליו מס הכנסה גבוה יותר, מס ביטוח לאומי גבוה יותר ויכול להיות גם מס בריאות גבוה יותר ועוד רשימה של דברים שפוגעים במעמד הביניים. בסוף יש גם קץ לכמה שאפשר לפגוע רק באוכלוסיות החזקות. על כן אנחנו נאלצים להקפיא קצבאות ולשחוק תעריפים שמשולמים והרבה מאוד דברים שפוגעים ישירות באוכלוסיות החלשות ביותר, כמו אוכלוסיית הנכים, זכאי הבטחת הכנסה, מזונות וכו'. לכן, כשאנחנו מתייחסים פה לצעד שעליו הוועדה התכנסה לדבר – סל קליטה דיפרנציאלי – המחשבה מאחורי הדבר הזה זה לנסות לפגוע פחות בעולים חלשים על-ידי הגדלת סל הקליטה לאותה אוכלוסייה וביטול סל הקליטה לאנשים שמגיעים לפה עם הון עצמי.

היו"ר עודד פורר:

צמצום העלייה. זאת אומרת, פחות עולים יגיעו, לא נצטרך לשלם כל כך הרבה.

צגה מלקו (הליכוד):

למה שעולה יגיע לפה אם את מצמצמת לו את סל הקליטה?

תאיר ראבוטין:

אני אשמח לתקן את הדבר שכל המתייחסים פה חזרו עליו, וזה החובה להצהרת הון. אין בצעד הזה חובה להצהרת הון.

היו"ר עודד פורר:

אז איך תדעו?

תאיר ראבוטין:

אדם שרוצה לקבל סל קליטה יוכל להצהיר על ההון שלו וככול שהוא נמוך מהסכום הנקוב, הוא יהיה זכאי.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

נו, וזו לא חובה?

היו"ר עודד פורר:

מראש תודיע שאתה לא רוצה סל קליטה.

תאיר ראבוטין:

אני מבינה שזה מעלה פה גיחוך. בסל קליטה לא מדובר במאות אלפי שקלים, מדובר בסכומים שאנשים אמידים, אנשים שיש להם נכסים - - -

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אבל הצהרת הון של חצי מיליון שקל זה לא אנשים אמידים, זה אנשים שרחוקים מלהיות אמידים.

תאיר ראבוטין:

כמו תמיד וכמו בכל צעד בחוברת ההסדרים, כשמתנהל שיח מקצועי עם אנשי מקצוע, הדברים משתנים. יש הערות ציבור שמתקבלות על דברים שכתובים.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

מעבר לזה, הרי בסופו של דבר יש קיצוץ בסל הקליטה של 100 מיליון שקל. זה לפחות מה שרשום בהצעה.

תאיר ראבוטין:

100 מיליון שקל נובע מתחשיב של הפסקת תשלום סל קליטה לאוכלוסיות עשירות שמגיעות לארץ.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

נכון. אז בסך התקציב של סל הקליטה יש קיצוץ של 100 מיליון שקל.

תאיר ראבוטין:

לא לפרט שיקבל סל קליטה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

לא לפרט. נכון, אני מסכים, אבל בסך הכול פחות עולים יקבלו סל קליטה.

היו"ר עודד פורר:

בקיצוץ הרוחבי לא עשיתם תיעדוף, אצל העולים עשיתם תיעדוף.

תאיר ראבוחין:

צר לי שזו התפיסה.

היו"ר עודד פורר:

זו לא תפיסה, זה הלכה למעשה.

תאיר ראבוחין:

הלכה למעשה אנשים שיש להם נכסים, אנשים שיש להם סכומי כסף משמעותיים, מגיעים לארץ -

--

שי פלבר:

כשאת מסתכלת על אוכלוסיית העולים ואומרת שיש עולים עשירים וכו', אנחנו מבינים שכשהעולה עולה לארץ הוא מוותר בצורה משמעותית על משהו שיש לו והוא בונה תחשיב כלכלי. אני חושב שאתם לא לוקחים בחשבון את יוקר המחיה בישראל, מה שאומר שגם אם עולה מוכר בית במקום מסוים, עדיין כשהוא צריך להתחיל את חייו מהתחלה, ההון העצמי שהוא מביא איתו עוזר לו להתחיל את חייו מחדש. לכן סל הקליטה הוא קריטי. כשאת אומרת כל הזמן "עולים עשירים", אין פה עולים עשירים. כנראה שמי שעשיר מאוד, לא צריך אותנו.

היו"ר עודד פורר:

אתה יכול לציין שישנם עולים שגם אם הם מכרו דירה ששווה מיליון שקל במקום מגוריהם - - -

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

וגם אם לא מכרו.

היו"ר עודד פורר:

וגם אם הוא מכר, הוא אפילו לא יכול להעביר את הכסף לכאן. אלה בעיות אחרות שהאוצר לא מתייחס אליהם.

שי פלבר:

כשדיברנו קודם על הבעיות ועל הישימות של הדבר הזה, הכוונה הייתה לזה שיש מדינות מסוימות שבהן אתה לא יכול להעביר את ההון שלך. למשל, דרום אפריקה, בגלל המצב המדיני שבו אנחנו נמצאים. אגב, תמכור את הבית המאוד-מאוד יפה שלך באזור טוב, זה אולי 300,000 שקל. אני לא יודע מה קונים בזה בארץ, אפילו לא חדר. אבל גם אם מכרת, את ההון הזה אתה לא יכול להביא.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אבל גם אם לא מכרת, אתה חייב להכניס את זה להצהרת ההון שלך.

שי פלבר:

מכרת כי אתה רוצה להתחיל את החיים שלך מחדש. אם אנחנו מורידים את סל הקליטה, ונניח שבסוף גם סל הקליטה לא ייפגע, אבל ייפגעו דברים אחרים של הקליטה – מה עשינו בזה? הבאנו אותך לארץ כדי שתיכשל? הבאנו אותך לארץ כדי שתצליח. איך תצליח? באמצעות הקליטה. אם אנחנו גודעים את הענף הזה, אנחנו נפגע בהמשכיות ו"נאכל" אותה פעמיים.

היו"ר עודד פורר:

אגב, להבדיל מהרבה מאוד משרדים אצלכם שלא מושקעים בצמיחה, כאן כל ההשקעה היא בצמיחה. דיברת על הצמצום של הצמיחה? אם יש משהו שהציל את מדינת ישראל לאורך השנים, גם באירועים שבכל העולם הייתה ירידה משמעותית בצמיחה, כולל צמיחה שלילית ברמה העולמית, מדינת ישראל, בגלל שהגיעה לכאן עלייה והגידול הזה באוכלוסייה, יצרה כאן צמיחה חיובית משמעותית. לכן כל צעד שאתם חותכים, דווקא במשרד הזה, מייצר לכם בדיוק הפוך מהאג'נדה של צמיחה חיובית.

צגה מלקו (הליכוד):

חברים, קשה לשמוע דברים כאלה. קודם כול, כל יהודי רוצה לבוא לארץ, זה הבית שלו. הבית הזה קם בשביל העם היהודי, שיהיה בבית שלו. האינטרס שלנו הוא שכל אחד יבוא לבית שלו. האם אנחנו נמנע ממנו בגלל כמה כסף שיש לו, כמה הון יש לו? אם משהו רוצה לבוא ולהשאיר את הנכסים שלו, כדי לראות איך הוא מסתגל פה? להיות עולה חדש, אפילו עשיר, זה לא דבר קל. בצעד הזה אני מרגישה דחייה מוחלטת, שלא רוצים את העולים. ממש כך אני מרגישה, שמדינת ישראל לא רוצה את העלייה. לא יכול להיות, כי בדרך כלל העלייה מביאה לצמיחה. ראינו את הצמיחה שהייתה מאז שנות ה-90 ולאן מדינת ישראל הגיעה. המדינה קיבלה הון אנושי שהיא לא השקיעה בו אגורה. אפילו אם המדינה תשקיע, אחר כך רואים את הדור השני והשלישי איך הם ממשיכים לבנות את המדינה.

ההצעה הזאת נראית לי הזויה, איך בכלל הגיעו לחשוב על זה? סל הקליטה זה לא מיליונים שהעולים מקבלים ובונים וילות. אני ממש מתנגדת לזה, פשוט מזועזעת ולא יכולה להבין שמבקשים ממני שרוצים לבוא לכאן להצהיר על ההון שיש לו. למה? למה אני צריכה לדעת כמה כסף יש לו? אני רוצה שהוא יבוא לבית הזה ונבנה אותו ביחד. זה האינטרס שלנו, אל תחשבו בצורה כזאת. פשוט קשה לי לקלוט את זה.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

אני אתייחס לזה מזווית שונה ממה שדובר כאן קודם. אני לא פוסל את העיקרון שאדם מגיע לפה והוא אדם עשיר, לא צריך לקבל סל קליטה ממדינת ישראל. אם אפשר לחלק את הכסף להגדלת סל קליטה – זה אולי אפילו נכון וזה יקל על העולים. אבל אני חושב שאתם טועים בתפיסה הבסיסית, איפה צריך לעבור הרף. למה? לדוגמה משפחה, משהו שהוא בן 50-55 שהיו לו חיים יחסית מסודרים בארץ המוצא. מה היה לו? הייתה לו פרנסה והייתה לו דירת מגורים. עכשיו הוא עובר לארץ חדשה, הסיכוי שלו לקנות כאן דירה מהעבודה שלו כאן, היא אפסית בזמן שנשאר לו, אלא אם כן הוא עובד באיזשהו מקצוע סופר-מכניס. לכן כל עוד שהכסף שהוא מביא איתו – דרך אגב, בדרך כלל ייווצר כתוצאה ממכירת הדירה שהייתה לו שם – והוא עומד באיזשהו רף של עלות ממוצעת של דירה בארץ, זה לא מותרות – זה הבסיס. בסוף משפחה ישראלית רגילה יש לה דירה, אם גם לא רוצים שהם ייסמכו אחר כך על המנגנון של הדיור הציבורי, גם ככה יש שם תורים וכו'. לכן אני חושב ש-500,000 שקל זה בדיחה. ב-500,000 שקל אתה לא קונה דירה בארץ. אני לא מדבר על צפון תל אביב, בשום מקום אתה לא קונה.

לכן, אם כבר הולכים לכיוון כזה, המחשבה צריכה להיות שהרף הזה צריך להיקבע בערך דירה ממוצעת במדינת ישראל, לא באזורי יוקרה אבל באזורים רגילים של מרכז הארץ, שזה כמה מיליוני שקלים לפחות. שם יש לזה היגיון, כי אני אומר שאם לאדם יש כסף לקנות פה שתי דירות – הוא באמת לא צריך סל קליטה. שיקנה דירה אחת, יגור בה - - -

היו"ר עודד פורר:

אם מגיע היום משהו עשיר, הוא יכול לוותר היום על סל הקליטה, אין שום בעיה.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

ברור שהוא יכול, פה זה כאילו מחייב אותו לוותר, כי הוא לא רוצה לעשות הצהרת הון.

היו"ר עודד פורר:

היא אומרת שאנחנו לא מחייבים אותו לעשות הצהרת הון.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

ברגע שהוא מוותר, הוא לא צריך.

צגה מלקו (הליכוד):

כמה כאלה יש לנו?

היו"ר עודד פורר:

אין הרבה, לכן אני לא מצליח להבין את ההיגיון לומר עכשיו לכל אלה תבואו לפה כנוקקים ותבקשו בקשה מיוחדת שאתם זקוקים לסל קליטה. אתם מנסים להפוך את היוצרות פה.

תאיר ראבוטין:

אני אחדד. מה שאמרתי זה שהאמירה שלנו באותה החלטת ממשלה – אני אגיד שאני מודה לחבר הכנסת אלקין על ההתייחסות שלו - - -

היו"ר עודד פורר:

אני לא מסכים איתה לחלוטין.

צגה מלקו (הליכוד):

גם אני לא.

תאיר ראבוטין:

כמו שאמרתי קודם, כשאנחנו מפרסמים חוברת החלטות ממשלה, מעבר לשיח השוטף שאנחנו מנהלים עם אנשי המקצוע, היא גם פתוחה להערות ציבור ולא התקבלו הערות ציבור בנושא של הרף שנקבע.

היו"ר עודד פורר:

אתם צריכים להבין שהנזק נגרם מעצם הפרסום של הדבר הזה. אם הייתם מגיעים לאיזשהו שיח מראש והייתם מביאים את זה כבר מבושל – הנזק שנגרם מעצם הפרסום הוא חסר תקדים, אגב לתקציבים שאתם השקעתם, דיברו פה על ירידי עלייה ודברים אחרים, תקציבים שמדינת ישראל משקיעה בעידוד עלייה. הזנק שנגרם כתוצאה מהאירוע הזה הוא חסר תקדים ואני עוד לא נתקלתי באירוע כזה שהמדינה באה באופן כזה, לומר להם: אל תבואו. זה המצב, כי ככול שאתה מבקש מהם למלא – גם ככה יש חשדנות כלפי הממשלות בחלק מהמדינות שבאים מהן – הם רק שומעים את המונח הזה, הם אומרים: תודה רבה, אני אלך למקום אחר שלא מבקשים ממני הצהרות הון.

תאיר ראבוטין:

זו לא הצהרת הון שהיא חובה.

היו"ר עודד פורר:

יש מדינות אחרות שההטבות שהן נותנות כדי להגיע אליהן הן הרבה יותר גבוהות.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אבל ההצהרה היא כתנאי לזכאות.

תאיר ראבוטין:

זה תנאי לזכאות והאמירה היא שאנשים שיש להם הון מסוים לא זקוקים לסל.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

אני מעריך שבסוף תורידו את זה. בכלל מוזר לי, אדוני היושב-ראש, שצריך את ועדת העלייה והקליטה כדי לתווך בין שר העלייה והקליטה לשר האוצר. יכול להיות שבישיבת סיעה הם יכולים לסגור את זה ביניהם.

היו"ר עודד פורר:

אני יכול להגיד לך שגם בחוק המעונות הם כנראה לא חושבים אותו הדבר.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

זה אירוע נפרד. מכל השרים בממשלה שר העלייה והקליטה לכאורה היה צריך להיות פרח מוגן אצל שר האוצר, בטח מכל מיני סעיפים בחוק ההסדרים שלא תואמו איתו. זו התנהלות מוזרה. אבל אם כבר הגענו לזה ואם כבר זה אצלנו, אני חושב שרוב הסיכויים שזה ירד, אבל אם זה כן יישאר, אני אומר לכם שהרף של 500,000 שקל הוא הזיה, כי הוא לא תופס את התפיסה הבסיסית של מה צריך עולה. עולה צריך דיור וצריך עבודה. מה הרעיון של סל הקליטה? חצי שנה אתה לא עובד כדי שתלמד עברית. בן אדם שיש לו כסף, שהוא אפילו לא דירה, אלא שליש או רבע דירה, 20% מהדירה, להגיד לו גם אל תלמד עברית כי אתה צריך לצאת לעבוד – זו הזיה. לכן הסכום פה צריך לקפוץ פי עשרה, ב-0 אחד לפחות.

צגה מלקו (הליכוד):

אני חושבת שאסור שתהיה פה שום הצהרת הון.

היו"ר עודד פורר:

חד-משמעית.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

היא לא חובה.

צגה מלקו (הליכוד):

אם עולה מיליארדר ורוצה לוותר – יוותר על דעת עצמו. אני חושבת שאם אני הייתי במקום העולים, הייתי מרגישה שמדינת ישראל לא רוצה אותי.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

אני התייחסתי לחוק ההסדרים. כל שאר הסעיפים התקציביים - - -

היו"ר עודד פורר:

עוד יהיו לנו פה דיונים על הסעיפים הנוספים.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

אבל זה מופיע במצגת של משרד הקליטה. אני חושב שפה זו דרמה, כי הקיצוץ בתקציבי קליטה משמעותם ירידה בעלייה. אני חושב שבזמן מלחמה, אם כבר עולים באים – הרי גם ככה אתם חוסכים, כי תהיה ירידה במספר העולים בגלל המלחמה. אז למרות שאתם חוסכים, כאוצר, על העניין הזה, עוד לפגוע בתקציבי קליטה ולפגוע בתנאי עולים, המשמעות של זה היא להרוג את העלייה בנקודה שהיא נמצאת וחבל, כי היו לנו דווקא שנים טובות מבחינת העלייה. אני חושב שזו פגיעה במנוע הצמיחה, כי אין פה היגיון כלכלי באמת.

היו"ר עודד פורר:

חד-משמעית.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

אני רוצה לשנות אווירה ולחזק אותך. אני לגמרי איתך, אני מבין את הצורך במשמעת פסקלית, בהקטנת הגירעון, בשמירה על יחס חוב-תוצר. אני מבין את הכול, גם את הצורך לחזק את הצמיחה. בעיניי יש שלושה אופנים לחזק את הצמיחה: אפשר לקצץ בהוצאות, ויש לי איזה רעיון "מופרע" לסגור משרדים מיותרים; אפשר להגדיל הכנסות באמצעות מסים.

היו"ר עודד פורר:

אגב, אני חושב שאפשר למזג את משרד התפוצות לתוך משרד העלייה והקליטה.

ולדימיר בליאק (יש עתיד):

נכון. הדרך השלישית היא להרחיב את הכלכלה, להרחיב את בסיס המס ולקלוט 12,000 מהנדסים, 5,000 רופאים, 5,000 מתכנתים. זו בדיוק הדרך לחזק את הצמיחה באמצעות העלייה.

היו"ר עודד פורר:

מיכאלה לוי, בבקשה.

מיכאלה לוי:

כפי שנאמר פה, אנחנו מדברים על פגיעה באחד מהיסודות המרכזיים של המדינה ובערך ציוני עליון. מעבר לזה שזה פגיעה בערך ציוני עליון, אין פה היגיון כלכלי ואין פה היגיון ניהולי. אין פה היגיון כלכלי, כי אנחנו מדברים על חיסכון זעום מול התרומה הפוטנציאלית המוכחת של העולים. יש נתונים שמוכיחים שהעלייה משנות ה-90 ממש הצילה את מדינת ישראל והתרומה הפוטנציאלית של העולים היא לאין שיעור גדולה יותר מהחיסכון הזעום של 100 מיליון שקל, שגם לא יקרה, כי במה שאתם עושים אתם למעשה מבטלים את הרצון של האנשים להגיע לפה ואנשים יימנעו מעלייה.

נקודה שנייה, גם מבחינה ניהולית אין בזה היגיון, כפי שכבר צוין פה, היות שההשקעה הנדרשת כדי לבדוק את כל הצהרות ההון האלה – אני לא יודעים אם אתם מבינים מה זה בדיקת הצהרות הון בחו"ל – היא גדולה, השקעה רבה של משאבים ויכול להיות שהיא בכלל תעלה על החיסכון על הווירטואלי שאתם צופים.

אין היגיון בהצעה הזאת, משום שיוקר המחיה במדינות המוצא. אנשים שמחזיקים דירות לא תמיד יכולים להעביר לפה את הכספים. גם אם הם לא מוכרים את הדירה ולמעשה משכירים אותה, הם לא יכולים להעביר לפה את הכספים.

לסיכום, החיסכון הווירטואלי והלא ישים לטווח הקצר יפגע פגיעה אנושה בערכי הציונות ויהיה הפסד כלכלי עצום בטווח הארוך. לכן אין שום היגיון בהחלטה הזאת.

זאב הרשינסקי:

מעבר לזה שהשיח של ההוצאה אל מול ההשקעה חייב להשתנות, יש פה שחיטה של פרה קדושה: הסיפור הזה של סל קליטה. החלטתם לשחוט את הפרה הקדושה הזאת ובעיניי זה מדרון חלקלק. אם הצלחתם לשחוט את הפרה הקדושה הזאת שנקראת סל קליטה, אני כבר לא יודע מה יהיה הלאה ויפגע בכולם.

נילי נאהורי:

אני מבינה שבזמן מלחמה צריך לקצץ, אבל העלייה היא חלק אינטגרלי מהמלחמה. אדוני היושב-ראש, אמרת שאתה לא רואה עולים שמגיעים לאזורי פריפריה, אז אני רוצה להגיד - - -

היו"ר עודד פורר:

לא, זה לא מה שאמרתי. אמרתי שאני לא רואה היום, בלי שאתה נותן מענקים, כאלה שירצו להגיע לחנייתה.

נילי נאהורי:

אני יכולה לומר לך שיש לי עולים שמגיעים לנהריה ואני בקשר איתם אחרי כל אזעקה. החוסן שהם מראים פשוט מדהים, הם יודעים למה הם כאן. העולים זו אוכלוסייה שצריך לחזק ולחזק בגדול.

בפן הפרקטי, אני רוצה לפנות לנציגת אגף התקציבים. לפני כמה חודשים הגעתם עם בשורה גדולה, שאתם מעלים את המדרגה הראשונה של מס הרכישה לעולים, מה שאומר שעולים חדשים לא משלמים מס רכישה על דירה עד 6 מיליון. אני עורכת דין בתחום המקרקעין וזו אכן בשורה ענקית, אבל כאן אתם עזרתם דווקא לאנשים אמידים. אבל עם הפגיעה בסל קליטה עם רף של 500,000 שקלים אתם פוגעים באנשים שאין להם את האפשרות לשרוד במשך שנה, כאשר הם צריכים ללמוד באולפן ולא יכולים לעבוד ולפרנס את המשפחה.

היו"ר עודד פורר:

אני רוצה לסכם את הדיון הזה ולהעביר דרכך מסר גם לממונה על התקציבים וגם לשר האוצר. ההכנסה של הסיפור הזה של סל הקליטה לספר החלטות הממשלה בחוק ההסדרים מצביע על ניתוק מוחלט מהמשמעות של מה שאתם כותבים שם, אפילו אם אתם כותבים את זה כדי להוציא את, ואפילו אם זה יצא משם. הנזק שאתם גרמתם בעצם הדיון על העניין הזה הוא עצום והוא הפוך לגמרי למדיניות הממשלה. אבל האמת היא שתוך כדי הדיון אני חושב על זה ואני אומר שלמעשה אני לא מצליח להבין מה מדיניות הממשלה, כי מצד אחד אנחנו נמצאים עכשיו במלחמה, כולם מגויסים – אגב, רבים מאלה שמגיעים לכאן כעולים חדשים, תוך זמן קצר מתגייסים לצה"ל, חלקם מגיעים כדי להתגייס לצה"ל – ובה בעת שאלה העולים שמגיעים לכאן ואתם מדברים איתי על תקציבים, משרד האוצר עצמו, שר האוצר, מקדם חקיקה לפצות בתקציב נוסף את מי שמשלם חוק מעונות, שישלם על מעונות למי שמשלם מצה"ל, ואני האוצר בא מצד אחד ואומר: אני אעביר חוק מעונות, שישלם על מעונות למי שמשלם מצה"ל, ואני אחתוך בתקציב לכל מי שמתגייס לצה"ל. זו מדיניות הפוכה לחלוטין ממה שאתם מצהירים עליה. לפחות תמחקו את ההצהרות של הצמיחה והרצון לקדם את מדינת ישראל. אתם עושים בדיוק את כל המהלכים שקוברים את מדינת ישראל וסוגרים את שעריה.

יש פה דרישה חד-משמעית מכל הסיעות, קואליציה ואופוזיציה – יושבים פה גם חברת קואליציה וגם חברי אופוזיציה – תעיפו את הדבר הזה מחוק ההסדרים.

צגה מלקו (הליכוד):

ומה עם זה שיושב באמצע?

היו"ר עודד פורר:

אין לך הסכם קואליציוני.

זאב אלקין (הימין הממלכתי):

נכון, אני לא קואליציה ולא אופוזיציה.

היו"ר עודד פורר:

המסר פה צריך להיות ברור מאוד-מאוד. יש פה עוד שורה ארוכה של קיצוצים שאפילו לא הגענו אליהם. אתם פשוט לא מצליחים להבין מה המשמעות של קיצוץ של פעילות קליטה ברשויות המקומיות. חלק נכבד מהקליטה מתבצע באמצעות אליה, למעשה הם השלוחים של משרד העלייה והקליטה. אין מישהו אחר שיפגוש את העולים האלה שמגיעים. אתם מייצרים לעצמכם הרבה מאוד הוצאות בצד אחר של רווחה או לחילופין פשוט מפספסים את כל הצמיחה שעליה דובר כאן רבות.

תודה רבה לכולם, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 10:55.